

Visie op aandeelhouderschap Evides

Bijlage bij de Aandeelhoudersstrategie Evides

Datum: 24 oktober 2024

Versie: Definitief

1 Waarom deze visie

Dit document vormt een op zichzelf staande bijlage bij de Aandeelhoudersstrategie Evides van GBE Aqua B.V. (GBE Aqua) en B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). Het bevat achtergrondinformatie waarmee inzicht wordt verkregen in de omgeving en activiteiten van Evides. Vervolgens zijn de elementen beschouwd die van belang zijn bij de borging van het publiek belang door de aandeelhouders. Dit document maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming ten aanzien van de aandeelhoudersstrategie.

2 Achtergronden bij de aandeelhoudersstrategie Evides

De aandeelhouders van GBE Aqua zijn de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en de gemeenten Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee. De aandeelhouders van GBE zijn vijftien Zuid-Hollandse gemeenten.

Waar in dit document wordt gesproken over de aandeelhouders van Evides wordt bedoeld op de aandeelhouders van GBE Aqua en GBE.

Evides is een breed waterbedrijf. Naast het leveren van drinkwater worden door Evides ook industriewateractiviteiten uitgevoerd. Dit betreffen zowel maatschappelijke als industriewateractiviteiten. Gezien de veelheid van ontwikkelingen en de complexiteit van de hedendaagse vraagstukken bij de uitvoering van zowel drinkwater- als industriewateractiviteiten is in dit visie-document een beknopte beschrijving gegeven van de aspecten die bij het opstellen van de aandeelhoudersstrategie aan de orde zijn geweest.

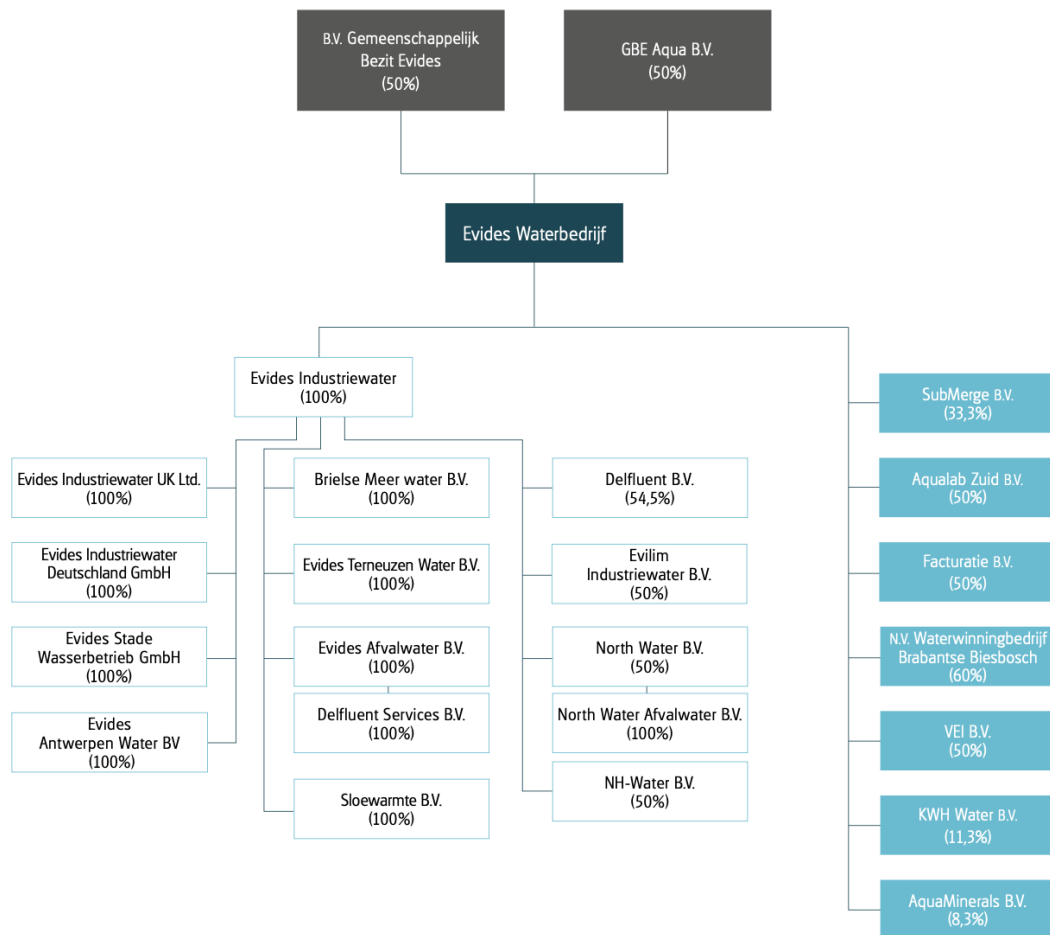
Daarnaast is gebruik gemaakt van een groot aantal interne documenten en onder meer de volgende openbare documenten:

- Financierbaarheid drinkwatersector;
- Jaarverslag Evides 2022;
- Meerjarenplan ILT.

3 Huidige situatie

3.1 Beknopte omschrijving Evides

In het onderstaande structuurschema is de ondernemingsstructuur van Evides weergegeven per 31 december 2022 (bron: Evides Jaarverslag 2022)

Evides Waterbedrijf (Evides N.V.) is het *drinkwaterbedrijf* binnen de groep van vennootschappen en als zodanig is aan deze entiteit het wettelijke distributiegebied toegewezen. Deze entiteit is tevens de moedermaatschappij van de groep van Evides.

De groep heeft diverse vestigingen in Nederland. Het hoofdkantoor staat in Rotterdam.

De kernactiviteit, het verzorgen van de openbare drinkwatervoorziening (winning, productie en levering van drinkwater), vindt grotendeels plaats in het moederbedrijf. Daarnaast werkt Evides voor de drinkwatervoorziening samen in een aantal deelnemingen. Dit zijn samenwerkingsverbanden met collega-drinkwaterbedrijven. De deelnemingen staan weergegeven in de kolom aan de rechterkant in het structuuroverzicht. De samenwerking biedt Evides en de collega-bedrijven meerwaarde door enerzijds de bundeling van kennis en innovatiekracht en anderzijds door een efficiëntere bedrijfsvoering dankzij schaalvergroting.

Evides Industriewater B.V. – een 100% dochtermaatschappij van Evides – richt zich (samen met haar deelnemingen en dochtermaatschappijen) op de winning, productie en levering van industriewater, landbouwwater en de zuivering van afvalwater. Evides Industriewater investeert zowel in Nederland als in het buitenland. Het zwaartepunt van de Nederlandse industriewateractiviteiten ligt in het gebied waar Evides tevens drinkwater levert. Evides bereikt synergievoordelen tussen de drinkwater- en industriewaterinfrastructuur. Dit gebeurt enerzijds door het gedeeld gebruik van de infrastructuur (opslag, transport, zuivering, terreinen, opvang noodsituaties) en anderzijds doordat afnemers kunnen kiezen voor de watersoort die het best past bij de toepassing hetgeen leidt tot de optimalisatie van de

inzet van beschikbare infrastructuur. Deze synergie komt dus ook direct ten goede aan de drinkwatergebruikers van Evides.

Voor de industriewateractiviteiten buiten het voorzieningsgebied van Evides drinkwater bestaat er, met uitzondering van de Belgische activiteiten in de Antwerpse haven geen integratie van infrastructuur. Synergievoordeel is hier wel mogelijk door kennisuitwisseling. Evides Industriewater heeft een groei doelstelling van 5% per jaar.

Met de oprichting van Evides in 2006 is besloten de bestaande industriewateractiviteiten van de oorspronkelijke bedrijven voort te zetten en uit te breiden. Intussen is de omvang van de industriewateractiviteiten van Evides qua omzet en winst vergelijkbaar met de omvang van de drinkwateractiviteiten. Evides is daardoor te kenmerken als een hybride organisatie met zowel publieke als private kenmerken.

3.2 Trendbreuken in het speelveld van Evides

Tot enkele jaren geleden kenden de ontwikkelingen buiten en binnen Evides een hoge mate van voorspelbaarheid. In combinatie met het risicomijdende beleid van Evides leverde dat een gelijkmatige en goed planbare bedrijfsvoering en investeringsagenda op. Dit bleek tot voor kort uit de gelijkmatige ontwikkeling van de financiële resultaten, de tarieven en het dividend.

Sinds enige jaren is er echter sprake van trendbreuken die op meerdere vlakken gelijktijdig optreden. De belangrijkste ontwikkelingen zijn kort samengevat:

- de snellere groei van de bevolking en de daaraan gekoppelde bedrijvigheid wat leidt tot een relatief snellere toename van de drinkwaterbehoefte;
- een toename van de behoefte aan zoet water in de landbouw ten gevolge van langere periodes van droogte¹;
- een toename van de behoefte aan zoet water ten gevolge van de groei van de productie van waterstof als duurzame energiebron²;
- de versnelling van de opgave om drinkwater op een duurzame manier te produceren en daarmee minder gebruik te maken van fossiele brandstoffen;
- de afname van de hoeveelheid water die beschikbaar is voor de drinkwatervoorziening. De afvoer van de Maas in de zomermaanden is lager de laatste jaren, de beschikbaarheid van zoet grondwater neemt af ten gevolge van maatregelen (afbouw onttrekkingsvergunningen) die verdroging moet tegengaan;
- de verslechtering van de waterkwaliteit van de bronnen. Ten gevolge van de lagere afvoer in de Maas neemt de concentratie aan verontreinigingen in het water in de zomermaanden sterk toe evenals de kans op verzilting;
- daarnaast is er ondanks maatregelen nog altijd sprake van een toename van lozing van verontreinigen. Dit betreft bijvoorbeeld medicijnresten, bestrijdingsmiddelen en Pfas die in te hoge concentraties worden aangetroffen in grond- en oppervlaktewater en niet in drinkwater mogen voorkomen. Deze verontreinigingen kunnen alleen met geavanceerde technologie uit water worden verwijderd. Met geavanceerde zuiveringen kunnen in principe alle verontreinigingen uit water worden verwijderd maar dat heeft wel een prijs. Het op deze manier produceren van drinkwater wordt aanzienlijk duurder door hogere investeringen en een hogere verbruik van energie en chemicaliën. Bovendien is er meer water nodig om dezelfde hoeveelheid drinkwater te maken wat een versterkend effect heeft op het eerdergenoemde schaarste-probleem. Een ander moeilijk op te

¹ Op dit moment is Evides scenario's aan het uitwerken. E.e.a. zal in samenspraak met ZLTO en klanten plaatsvinden. Dit is omdat instandhouding van het huidige landbouwnet inefficiënt en onrendabel is door het beperkte gebruik gedurende het jaar. De prijs per kuub is daardoor verhoudingsgewijs hoog

² Overigens levert dit volgens Evides geen verhoogde vraag op omdat het extra water dat nodig is om waterstof te creëren gecompenseerd wordt door een lager waterverbruik dat ontstaat door het uitschakelen van diverse steenkolencentrales

lossen probleem is dat het steeds moeilijker wordt om lozingsvergunningen te krijgen voor de deelstroom met daarin de geconcentreerde verontreinigingen.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn specifiek voor de (drink)watersector. Om voor Zeeland in 2030 over voldoende drinkwater te beschikken zet Evides onder andere in op capaciteitsuitbreiding van het Biesbosch-systeem Zuid en het bouwen van een nieuwe drinkwaterzuivering bij De Wranghe. Evides verwacht dat dit voldoende zal zijn om de toenemende vraag aan te kunnen.

Daarnaast heeft Evides, net als andere bedrijven, te maken met een algemene toename van schaarste wat leidt tot kostenverhogingen. Het betreft onder andere materialen, energie, grondstoffen, technisch geschoold personeel en financiering (rente). Ook neemt de complexiteit van het verkrijgen van vergunningen om nieuwe infrastructuur te realiseren toe, bijvoorbeeld door de stikstofmaatregelen. Deze algemene ontwikkelingen leiden tot grotere risico's en tot hogere kosten voor de toekomstige drinkwatervoorziening.

3.3 Beleidskeuzes van Evides in het Ondernemingsplan 2024

Op basis van de voorgaande paragraaf kan in algemene zin worden gesteld dat de omgeving waarin Evides opereert sinds enige tijd een toename laat zien van schaarste; aan zoet water, aan schoon water, lozingsmogelijkheden, ruimte om infrastructuur te realiseren, energie, etc. Deze ontwikkelingen zijn door Evides herkend en vertaald in bijstelling van het beleid voor zover van toepassing. Het Ondernemingsplan Evides 2024 bevat nieuw/aanvullend beleid en plannen om, gegeven de ontwikkelingen, te kunnen blijven voldoen aan het verzorgen van de openbare drinkwatervoorziening en de industriewaterleveringen.

Voor de vraagstukken op het gebied van waterkwantiteit en waterkwaliteit zijn technische oplossingen ontwikkeld in de vorm van infrastructurele projecten. De realisatie hiervan gedurende de komende jaren leidt volgens het Ondernemingsplan 2024 van Evides tot een bijna-verdubbeling van het jaarlijks investeringsvolume. Voor de financiering van deze investeringen kiest Evides voor de combinatie van een verhoging van de drinkwatertarieven en een halvering van de jaarlijkse dividenduitkering aan de aandeelhouders. Op deze manier betalen zowel de klanten als de aandeelhouders mee aan de nieuwe infrastructuur en de overige maatregelen.

3.4 Trendbreuken in het licht van de Aandeelhoudersstrategie Evides

Het is min of meer toeval dat het opstellen van deze Aandeelhoudersstrategie samenvalt met de hiervoor geschetste trendbreuken in de omgeving van Evides. Het is van belang om de ontwikkelingen en problemen in de omgeving van Evides als ook de oplossingen die mogelijk zijn en de impact van de verschillende oplossingen in ogenschouw te nemen. Tegelijkertijd is dit een uitgelezen moment om te komen tot een betekenisvolle Aandeelhoudersstrategie Evides; een Aandeelhoudersstrategie die voor Evides als kader fungeert bij de door Evides beoogde veranderingen en tegelijkertijd aansluit bij de aandeelhoudersbelangen.

4 Belangen voortkomend uit het aandeelhouderschap van Evides

4.1 Inleiding

In de Aandeelhoudersstrategie wordt een zorgvuldige afweging gemaakt van de belangen die aandeelhouders hebben bij de activiteiten die Evides uitvoert. Er is daarbij een onderscheid tussen activiteiten met een wettelijke basis ("drinkwateractiviteiten") en activiteiten die wel annex zijn met het drinkwater maar geen wettelijke basis hebben (industriewateractiviteiten). Aandeelhouders van Evides hebben belangen bij zowel drinkwater- als niet-drinkwateractiviteiten. De vraag is nu op welke wijze de

belangen, en daarmee de activiteiten, vanuit aandeelhoudersperspectief dienen te worden geprioriteerd.

De prioritering is afhankelijk van de achtergrond en betekenis van de verschillende activiteiten. In de Aandeelhoudersstrategie is als achtergrondinformatie een beknopte beschrijving van de oorsprong en de relevantie van de activiteiten opgenomen. Daarbij is zoveel mogelijk het perspectief van de aandeelhouder van Evides gehanteerd.

4.2 *Borging van het publieke belang: drinkwateractiviteiten*

De openbare drinkwatervoorziening in Nederland is in de 19de eeuw ontstaan vanuit de volksgezondheid. De verspreiding van dodelijke ziekten via de inname van water uit verontreinigde bronnen kon worden voorkomen door de levering van betrouwbaar drinkwater. In de loop der tijd is de drinkwatervoorziening een vanzelfsprekende waarde in de maatschappij geworden. Het wordt verzorgd door uiterst professionele bedrijven die in handen zijn van provincies en gemeenten. De inrichting van, en de zeggenschap over de openbare drinkwatervoorziening is vastgelegd in de Drinkwaterwet. Het toezicht op de uitvoering van de wet is ondergebracht bij de ILT waaraan de drinkwaterbedrijven jaarlijks rapporteren.

Gemeenten en provincie zijn *bestuursorganen* en daarnaast aandeelhouder en daarmee *eigenaar* van het drinkwaterbedrijf Evides.

Aan bestuursorganen en aandeelhouders is in de Drinkwaterwet een belangrijke positie toebedeeld. Zo dienen de bestuursorganen *zorg te dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening*. Daarbij stelt de wet dat bij de uitoefening van bevoegdheden en toepassing van wettelijke voorschriften door bestuursorganen *de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening geldt als een dwingende reden van groot openbaar belang*.

De eigenaar van een drinkwaterbedrijf is volgens de Drinkwaterwet verplicht:

- drinkwater te leveren;
- een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening tot stand te brengen en in stand te houden;
- kwaliteit en duurzaamheid te borgen van de infrastructuur;
- bij te dragen aan de bescherming van de bronnen;
- tot het geven van voorlichting aan consumenten;
- de waterkwaliteit te controleren;
- tarieven te hanteren die kostendekkend, transparant en niet discriminerend zijn.

De aandeelhouders van Evides hebben deze taken in essentie belegd bij (het Bestuur van) Evides. De Drinkwaterwet is echter zo ingericht dat aandeelhouders, in afwijking tot de gebruikelijke regelgeving, optimaal invloed kunnen uitoefenen op het beleid van het bedrijf. Zo benoemen de aandeelhouders het bestuur van het drinkwaterbedrijf en stellen zij de tarieven vast. Daarnaast heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) een aantal andere “bestuurlijke” bevoegdheden waaronder de *vaststelling* van het Jaarplan en het Meerjaren investeringsplan. Deze uitgebreide zeggenschap geeft de gemeenten en de provincie de benodigde instrumenten om de in de wet vastgelegde plichten in te vullen.

Het is vanuit dit kader vanzelfsprekend dat de aandeelhouders van Evides het algemeen publieke belang, lees: de openbare drinkwatervoorziening in hun provincie en gemeenten, als kerntaak opnemen in de Aandeelhoudersstrategie en de hoogste prioriteit geven.

4.3 *Meer belangen dan drinkwater alleen: industriewateractiviteiten*

Vanuit hun kerntaak hebben de Nederlandse drinkwaterbedrijven hun activiteitenpakket in de loop der tijd verbreed. Sommige activiteiten zijn na enige tijd weer gestopt, andere bestaan nog steeds. Voorbeelden zijn (in willekeurige volgorde) het zuiveren van afvalwater, het leveren van flessenwater, de exploitatie van golfbanen en campings, beheer en onderhoud van natuurgebieden, het versturen van nota's voor waterschappen ("meeliften"), de exploitatie van drinkwaterbedrijven in het buitenland, de levering van water met een andere kwaliteit dan drinkwater, het uitvoeren van laboratoriumactiviteiten, het leveren van technische waterinstallaties, het leveren van warmte en elektriciteit en de aanleg en exploitatie van warmtenetten. Evides is met name actief op het gebied van industriewater en de zuivering van afvalwater.

Een activiteit die drinkwaterbedrijven al decennialang uitvoeren is het bieden van ontwikkelingshulp op het gebied van water. Hoewel dit strikt genomen geen onderdeel is van de openbare drinkwatervoorziening in Nederland is deze activiteit wel in de Drinkwaterwet geregeld. Het is daarmee een primaire taak geworden voor drinkwaterbedrijven. Evides heeft deze activiteit grotendeels belegd in de samenwerkingsverband VEI (Vitens-Evides International).

Bij de beschouwing van niet-drinkwateractiviteiten is het van belang een onderscheid te maken tussen maatschappelijke en industriewateractiviteiten. Maatschappelijke activiteiten zijn in principe een verlengstuk van de primaire taak en hebben geen winstoogmerk. Denk daarbij aan natuurbeheer, educatie en het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

De industriewateractiviteiten hebben zonder uitzondering hun oorsprong in het drinkwaterbedrijf en de waarde ervan is evident. De keerzijde is dat deze activiteiten geen expliciete wettelijke basis hebben en dat deze industriewateractiviteiten een ander (niet persé een groter) risico kennen dan de drinkwateractiviteiten.

Een aspect is dat er sprake is van concurrentie met marktpartijen. De ILT heeft dientengevolge een aantal jaren geleden de hulp ingeroepen van de Autoriteit Commerciële Markten (ACM) die toetst of er sprake is van "eerlijke concurrentie". De ACM/ILT en de drinkwaterbedrijven zijn het niet altijd eens over de interpretatie van de wet. Feit is dat drinkwaterbedrijven, en dus ook Evides, de industriewateractiviteiten hebben ondergebracht in aparte entiteiten om de in door wet vereiste transparantie te bieden. Voorts dient men elk jaar aan te tonen dat er geen geld vanuit het drinkwaterbedrijf naar deze activiteiten vloeit.

Een ander feit is dat in het afgelopen decennium bij enkele andere drinkwaterbedrijven (niet zijnde Evides) zich grote incidenten hebben voorgedaan bij industriewateractiviteiten die impact hebben gehad op de (kosten van de) openbare drinkwatervoorziening. Dit heeft de ILT en de ACM gesterkt in hun visie dat verscherping van het toezicht nodig is.

Daarbij wordt regelmatig de link gelegd met de energiesector en de volkshuisvesting die ook voorzien in eerste levensbehoeften en waar ook sprake is van niet-kernactiviteiten. Vooralsnog is de verwachting dat er ruimte blijft voor drinkwaterbedrijven om de publieke taak te combineren met industriewateractiviteiten.

4.4 Voor- en nadelen van industriewateractiviteiten in het algemeen

De geschetste dubbelzinnigheid ten opzichte van de industriewateractiviteiten is terug te vinden bij de aandeelhouders van de drinkwaterbedrijven in Nederland.

Enerzijds zijn er goede redenen om industriewateractiviteiten te ontwikkelen. De openbare drinkwatervoorziening is immers goed geregeld en vraagt (vroeg) relatief weinig aandacht. Het waterbedrijf beschikt over zeer hoogwaardige kennis, infrastructuur en middelen waarmee meer mogelijk is dan alleen drinkwater voor huishoudens maken. Voorts dragen industriewateractiviteiten bij aan een breed scala van maatschappelijke doelstellingen zoals bedrijvigheid en werkgelegenheid,

natuurontwikkeling³, economische groei, verduurzaming, energietransitie, technologische innovatie, kennisuitwisseling, educatie⁴ en aantrekkelijk werkgeverschap. Vanuit deze synergie dragen de industriewateractiviteiten indirect bij aan de volksgezondheid en het welzijn in het drinkwaterleveringsgebied van Evides, ten aanzien van de collectieve investeringen in de leveringszekerheid en schaalgrootte. Dit leidt zowel tot een hoger rendement als tot lagere (drink)watertarieven.

Een drinkwaterbedrijf kan door te verbreden (de besturen van) gemeenten en provincies helpen om sneller maatschappelijke doelstellingen te bereiken.

Bovendien wordt vanuit de drinkwaterbedrijven terecht aangegeven dat deze aanvullende activiteiten bijdragen aan een betere openbare drinkwatervoorziening. Denk daarbij aan synergie door gezamenlijk gebruik van infrastructuur voor drinkwater- en industriewateractiviteiten, ontwikkelen van kennis, het genereren van extra inkomsten, imagoverbetering, het kunnen aantrekken van hoogwaardig personeel door het bieden van uitdagender werk en het beter kunnen borgen van kwaliteit van bronnen.

Een derde reden dat industriewateractiviteiten interessant zijn voor aandeelhouders is dat deze kunnen leiden tot winst en de uitkering van dividend.

Evides geeft aan dat, nu er al industriewateractiviteiten worden uitgevoerd, het van belang is om reeds bestaande, nationaal en internationaal opererende klanten ook op andere vestigingen te bedienen. Ook is groei nodig om kennis, kunde en innovatie op peil te houden.

Anderzijds kunnen er ook redenen zijn om het uitvoeren van niet-drinkwateractiviteiten, en met name industriewateractiviteiten, door drinkwaterbedrijven te beperken.

Het uitvoeren van niet-drinkwateractiviteiten vraagt aandacht van bestuur, management en medewerkers van een waterbedrijf. Het vraagt inzicht en ervaring in het beheersen van verschillende soorten risico's, vakgebieden, technieken, financieringsvormen etc. Bij niet-drinkwateractiviteiten gelden er ten opzichte van drinkwaterklanten andere verhoudingen tot klanten. Zo is er sprake van maatwerk, aanvullende dienstverlening, contractbeheer, gezamenlijke investeringen met en voor commerciële partners, gedeelde verantwoordelijkheden etc.

Een tweede aspect, dat hiermee samenhangt, is dat het Nederlandse drinkwater een reputatie heeft die de basis vormt voor de waarde van de sector. Samengevat kan deze reputatie worden omschreven als een betrouwbare nutsvoorziening: onberispelijke kwaliteit en niet duurder dan nodig. Het uitvoeren van niet-drinkwateractiviteiten kan deze reputatie schaden, door beeldvorming en met name als hierbij fouten worden gemaakt. Het kiezen voor en uitvoeren van niet-drinkwateractiviteiten vraagt dan ook een grote mate van zorgvuldigheid en extra aandacht.

4.5 Industriewateractiviteiten bij Evides

Evides heeft een groei-doelstelling van 5% per jaar voor industriewater. Er is geen ambitie van Evides om het industriewaterbedrijf groter te laten worden dan drinkwaterbedrijf. Ondanks dat het voorzieningsgebied in Nederland niet groter zal worden, zal de omzet van drinkwater naar verwachting toenemen door hogere tarieven, bevolkingsgroei en woningbouw.

Evides beperkt zich, als het gaat om industriewateractiviteiten buiten het eigen voorzieningsgebied, tot België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Evides gaat met zakelijke klanten alleen lange contracten aan (minstens 10 jaar) en is expert op het gebied van oppervlaktewater.

³ Evides doet aan natuurbeheer in de vorm van bescherming van de eigen bronnen. Dat is in day-to-day operatie. Het is een klein onderdeel van het bedrijf. Evides heeft geen verdere ambities op gebied van natuurbeheer.

⁴ Evides werkt op dit moment actief samen met Hogeschool Zeeland. Dit wil zij in de toekomst blijven continueren. Evides heeft ook samenwerking met KWR, BTO, Delft, Wageningen, leerstoel Gent. Evides staat in de basis open voor meer kennisontwikkeling tussen partijen.

4.6 Industriewater bij Evides, wat is de meerwaarde voor de aandeelhouders

In deze paragraaf wordt ingegaan op het belang van aandeelhouders bij de daadwerkelijke uitvoering van de industriewateractiviteiten en de verdere ontwikkeling daarvan.

Om de aandeelhouders comfort te bieden dat Evides met de juiste maatregelen en kaders een laag risicoprofiel borgt bij de industriewateractiviteiten heeft Evides in haar Ondernemingsplan een bijlage opgenomen waarin de passendheid van de industriewateractiviteiten binnen het waterbedrijf wordt toegelicht. Ook zijn de spelregels toegelicht die Evides hanteert bij het commercieel ondernemen.

Op basis van het Ondernemingsplan 2024 van Evides kan worden vastgesteld dat de industriewateractiviteiten van Evides na 20 jaar volwassen is geworden. Er is sprake van een professionele bedrijfsvoering. Omzet en resultaat zijn van eenzelfde orde grootte als die van de drinkwatertak. Dit is een knappe prestatie die getuigt van gezond ondernemerschap. Evides Industriewater is weliswaar ondergebracht in aparte entiteiten, de verbinding met het drinkwater is groot. Zo zijn medewerkers van Evides Industriewater in dienst bij het drinkwaterbedrijf en vallen zij onder de Drinkwater CAO. In het Ondernemingsplan 2024 is voor de Industriewater een groei-doelstelling van 5% per jaar opgenomen.

4.7 Dividend

De Drinkwaterwet zegt over de tarieven van drinkwater dat deze kostendekkend, transparant en niet-discriminerend dienen te zijn. “Kostendekkend” impliceert dat al het geld dat nodig is voor de openbare drinkwatervoorziening wordt betaald door de drinkwaterklanten, wat in de praktijk ook zo is.

Het eigenaar zijn van drinkwaterbedrijf Evides is daarmee in principe zonder financiële risico's. Daar is de volgende nuancering te maken:

In de Drinkwaterwet is een bepaling opgenomen die de winst van een drinkwaterbedrijf beperkt (WACC-systematiek). Dit is bedoeld om klanten te beschermen tegen te hoge drinkwatertarieven. In de praktijk kan dit een probleem opleveren wanneer (i) de kosten hoger en/of opbrengsten lager uitvallen dan begroot aangezien de WACC vooralsnog geen middeling kent maar uitsluitend overschrijdingen van de WACC moeten worden gecompenseerd en/of (ii) een drinkwaterbedrijf in relatief korte tijd extra eigen vermogen moet opbouwen. Dat is aan de orde wanneer er voor het doen van investeringen meer geleend moet worden en de solvabiliteit op het vereiste niveau moet blijven.

Indien er onvoldoende winst gemaakt kan worden, ten gevolge van deze wettelijke regel, zal het eigen vermogen aangevuld moeten worden door een extra storting van aandelenkapitaal of door een achtergestelde lening (met de juiste voorwaarden). Voor zover bekend heeft deze situatie zich nog niet voorgedaan in Nederland. Het is wel een aandachtspunt voor de sector.

Gelet op het ontbreken van substantiële financiële risico's is het niet vanzelfsprekend dat aandeelhouders van een drinkwaterbedrijf dividend ontvangen. De geest van de wet is dat de openbare drinkwatervoorziening door de klanten wordt betaald, inclusief kosten die samenhangen met de risico's. Van de tien drinkwaterbedrijven in Nederland is er één bedrijf dat jaarlijks dividend uitkeert, dat is Evides.

Gezien de ontwikkelingen moet Evides tijdelijk haar investeringen verhogen. Bovendien is er sprake van een sterke stijging van de rente; dit kan pas vanaf 2025 worden doorberekend in de tarieven. Dit komt tijdelijk ten laste van de winst van Evides. Om dit alles te kunnen financieren worden de tarieven van klanten verhoogd en het dividend van de aandeelhouders tijdelijk verlaagd. Het dividend ligt op dit moment lager dan in de voorgaande jaren, maar er is (nog) steeds sprake van een meerjarig gemiddelde van € 12 miljoen. Evides verwacht na vijf jaar terug te komen op het genormaliseerde investeringsplan.

Ten aanzien van industriewateractiviteiten is er geen wettelijke eis die kostendekkende tarieven voorschrijft. Tegelijkertijd moet wel mededingingsrechtelijk misbruik van een eventuele economische machtspositie worden uitgesloten. Wel schrijft de Drinkwaterwet voor dat er geen kruissubsidiering mag plaatsvinden van het drinkwaterbedrijf naar de industriewateractiviteiten. Dit impliceert dat met industriewateractiviteiten voldoende geld moet worden verdiend om de kosten te dekken en aanvullende risico's te mitigeren. Voor de aandeelhouders van Evides betekent dit dat ook voor industriewateractiviteiten een risicomijdende attitude passend is.

De aandeelhouders van Evides hebben op basis van de historie de verwachting dat er jaarlijks een substantieel deel van de winst van Evides wordt uitgekeerd in de vorm van dividend. Deze verwachting moet dus gezien de ontwikkelingen (tijdelijk) worden bijgesteld. Daarbij wordt aangegeven dat de aandeelhouders belang hechten aan een stabiel dividend.

4.8 Overwegingen voor aandeelhouders

Door de succesvolle groei van Evides Industriewater heeft Evides zich ontwikkeld tot een hybride waterbedrijf. Voor de ene helft verzorgt het een primaire publieke taak in het eigen voorzieningsgebied en voor de andere helft is het een landelijk opererend commercieel bedrijf dat zijn vleugels heeft uitgeslagen naar het buitenland. Dat de activiteiten van Evides Industriewater ook bijdragen aan de belangen van de aandeelhouders staat niet ter discussie. Er is daarbij een belangrijke taak weggelegd om bij te dragen aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven in het voorzieningsgebied. Wel is het de vraag in hoeverre het publieke aandeelhouderschap zoals dit in de Drinkwaterwet bedoeld, volledig past bij het hybride publiek/commercieel bedrijf dat Evides is geworden. Deze vraag wordt hieronder nader toegelicht.

Zolang de publieke en commerciële belangen van Evides verenigbaar zijn, is er voldoende keuzevrijheid om zowel drinkwater als industriewateractiviteiten uit te voeren en beide soorten van activiteiten naar hun aard en waarde te beoordelen. Scherper geformuleerd: als aandeelhouder met een publieke taak zijn er geen beletsels om in te stemmen met industriewateractiviteiten zolang deze de publieke taak niet in gevaar brengen.

Dit wordt anders op het moment dat er strijdigheid optreedt, bijvoorbeeld in geval van schaarste, grote risico's of ernstige incidenten. In die situaties zal het drinkwaterbelang prevaleren boven het commerciële belang.